

Finnsams konferens i Torsby 6-7 november 1992

Av Tor Eriksson, Örebro

Rapporten är baserad på broschyrer, program, protokoll m.m. och mitt minne drygt 20 år senare.

Fredagen den 6 november

Håkan Eles på Torsby Finnkulturcentrum hade skickat ut program och deltagarlista i god tid före träffen. Jag hade tagit mig till Karlstad redan på torsdagen för att bl.a. besöka Värmlands museum. Natten till fredagen bodde jag på Karlstads vandrarhem, som var beläget en bit utanför staden. På fredagen sökte jag mig till högskolan, där Lennart Stenman väntade mig. Han körde oss via Sunne, Torsby, Östmark och Röjdfors till Mullikkala.

Utsikt över sjön Röjden sommaren 1992

Landskapet blev under vår bilresa vintrigare och vintrigare, och inne i Norge låg snön djup. I Mullikkala, som är en nybyggd rökstuga, samlades konferensdeltagarna för att äta motti och fläsk. Det smakade verkligen gott efter några timmars bilfärd. Till lunchen anslöt c:a 35 personer från olika håll i Skandinavien; en handfull norrmän, bortåt tretton personer från Värmland och många från andra orter.

Måltiden avslutades och vi intog våra platser i fordonen igen. Åter korsades riksgränsen och vi kom tillbaka till Sverige, där vi skulle hålla till under resten av konferensen.

Purala finngård sommaren 1993

Purala, Solør-Värmlands Finnkulturforenings gård blev första besöksobjekt. Gården anses vara ståtligast av finngårdarna på svenska sidan gränsen. Bostadshuset, byggt 1808, är en parstuga med en rökstugudel och en svenskdel. Det var inte lätt att färdas fram på småvägar med så djup snö, och mitt ekipage fastnade i skogen. Vi fick hjälp att komma loss!

Nästa ställe vi skulle besöka var Abborrtjärnsberg, där det finns en gård med rökstuga och vissa uthus. Till karaktären liknar gården Ritamäki. Solør-Värmlands Finnkulturforening äger även Abborrtjärnsberg, dit vi skulle gå en bra bit genom snön. För mitt sällskap, bestående av Maud Wedin med sin hund, Per Martin Tvensberg och jag själv blev vägen alltför dryg. Vi valde liksom en del andra fel väg och mörkret började falla. Istället för att gå rakt upp till boplatsen gick vi runt kullen, och till slut tvingades vi vända om, då novembermörkret sänkte sig alltmer över oss. Den här händelsen blev sedan ihågkommen som "Vi som gick långa vägen till Abborrtjärnsberg". Tyvärr kom ju inte vi tre fram alls, och jag har dessvärre aldrig fått någon ny chans att se gården.

Efter ett tag kom vi tillbaks till bilarna igen och vi åkte nu till Mattila, där middagen serverades. Mattila är en friluftsanläggning med stugor för uthyrning. Här stannade vi över natten. Den ursprungliga finngårdens bostadshus är av parstugetyyp med svenskstuga och rökstuga. Huset är uppfört vid mitten av 1800-talet och rökugnen eldas vid lämpliga tillfällen. Ett sådant var det nu, så efter middagen samlades vi i den dunkla stugan i trivsam gemenskap.

Birger Nesholen informerade och visade bilder från finnskogen mellan de två älvarna Glomma och Klarälven. Det var en trevlig bildserie, som han lät oss ta del av. Västanå Teater från Munkfors upplyste om sin verksamhet, bl.a. bestående av ett projekt kring Kalevala. Tröttheten kom krypande och vi sökte oss så småningom till våra bäddar för att sträcka ut och hämta nya krafter till nästa dag.

Lördagen den 7 november

Frukost på Mattila, och sedan bar det av in till Torsby, där herrgården öppnade sina dörrar för oss. Håkan Eles berättade om Torsby Finnkulturcentrum, som skulle invigas kommande sommar. Karin Lindqvist presenterade Richard Brobergs bibliotek, som tillsammans med hans arkiv utgör grunden till Finnkulturcentret.

Enligt programmet skulle förmiddagen ägnas åt FINNSAM. Organisationsgruppen redovisade sina förslag. Gruppen har bestått av Birger Nesholen, Håkan Eles, Lars-Olof Herou, Lennart Stenman, Maud Wedin och Ulla Berg. Förslag förelåg kring organisationsform, namn, adress, syfte, uppgifter, ekonomiska lösningar och uppbyggnad. Presentationen av det omfattande arbetet följdes av livliga diskussioner. Till sist kunde beslut fattas kring de många förslagen. Håkan fungerade som ordförande och Maud var sekreterare.

Mötet beslutade att bilda ett nätverk. Nätverkets namn bör vara beskrivande. Namnet blir därför Finnbygder i Samverkan (FINNSAM). Eftersom finnbygder är ett mer neutralt begrepp än finnskogen och finnmarken är det att föredra. Syftet med FINNSAM är att bilda ett nätverk och ett samarbetsorgan för enskilda personer, föreningar och institutioner etc. med intresse inom ämnesområden som har anknytning till finnbygden. Samarbete mellan finnbygderna ska underlättas genom FINNSAM och vi hoppas att nätverkets medlemmar stöttar och inspirerar varandra.

Två konferenser ska ordnas per år, där områdena turas om att vara värdar. Kärnan och den mest betydelsefulla gruppen inom FINNSAM är det nätverk som alla medlemmar bildar. För att stödja kontakten och knuffa på utvecklingen i samarbetet samt göra konferensernas uppläggning lättare tillkom några arbetsgrupper, som t.ex. ledningsgruppen. Mötesprotokollet innehåller förstås mycket mer om vad som beslutades kring bl.a. adress, uppgifter m.m.

Bo Hansson passade på att hälsa oss alla välkomna till vårkonferensen i Säfsen 7-8 maj 1993. Mötet bestämde även att höstkonferensen 1993 ska förläggas till Medelpad och då gärna 1-2 oktober. När mötet var slut promenerade vi över till Hotell Björnidet, där det smakade gott med lunch.

Eftermiddagen inleddes vid vår återkomst till herrgården med en presentation av projektet Gammelvallen. Frågan ställdes vad sommarens sonderande undersökning gav. Gabriel Bladh, Eva Myrdal-Runebjer och Susanne Pettersson berättade om Gammelvallen. Platsen ligger i Södra Finnskoga och är en övergiven bebyggelselämning. Den har karterats i fält av denna trio tillsammans med Eva Svensson. Gammelvallen påträffades under fornminnesinventeringen sommaren 1990 i Södra Finnskoga socken.

Några frågeställningar som gruppen arbetade med vid Gammelvallen var ålder, funktion, etnicitet och markanvändning. Fältkarteringen 1991 följdes upp av en mindre arkeologisk undersökning sommaren 1992. Några mindre provschakt gjordes i huslämningar, röjningsrösen, åkerterrasser och gropar för att besvara frågorna om vallens ålder och funktion. Frågan om markanvändningen på Gammelvallen och relationen mellan utmark och inägomark på platsen var också något att utreda vid utgrävningen. Allt detta fick vi således veta mer om denna lördag.

Sedan vidtog Per Martin Tvengsberg, som forskar om svedjeråg. Under sommaren har han hjälpt till med svedjan på Finnstigen och troligen har han även varit anlitad vid försöket med odling av svedjeråg på Mattila, som har pågått under året.

Birger Nesholen bland svedjerågen på Mattila sommaren 1992

Sammankomsten avslutades med en kaffetår och en ostfralla innan det blev tid för hemfärd. Håkan Eles m.fl. tackades ordentligt av oss för att han med medhjälpare hade ordnat en lyckad konferens. Lennart Stenman skjutsade Jan Wadin från Bergsjö i Hälsingland och mig till tåget i Karlstad. Vi klev ombord och när vi kom till Degerfors anslöt ett gäng Djurgårdsfanss iklädda matchtröjor och halsdukar i lagets färger. Senare fick jag reda på att Degerfors hade slagit Djurgården i fotboll och härmed tagit steget upp i Allsvenskan. Det var ju roligt även för mig som bor i Örebro län, vilket län Degerfors tillhör!